

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

จากสภาพปัญหาเศรษฐกิจ สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสังคมเมืองที่ให้ความสำคัญด้านวัตถุมากกว่าจิตใจ ส่งผลให้การดำรงชีวิตของคนในสังคมต้องดิ้นรนเพื่อไขว่คว้าในสิ่งที่ตนต้องการ จึงอาจก้าวพลาดไปสู่การกระทำผิดกฎหมายโดยไม่ตั้งใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนที่กระทำผิดเพียงเล็กน้อยเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยที่ตนเองไม่เข้าใจสาระของการกระทำผิด ทั้งที่จริงแล้วสาเหตุที่ทำให้เยาวชนกระทำผิดของเยาวชนอาจจะมาจากปัจจัยด้านต่างๆ เช่น สภาพครอบครัวแตกแยก ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี หรือได้รับการขู่มขู่จากผู้ใหญ่ที่ใช้เยาวชนเป็นเครื่องมือ ดังคำกล่าวที่ว่า “เด็กคือ ผ้าขาว ผู้ใหญ่นั้นคือสี แต่งแต้มเกมปรานี ได้ผ้าสีทั้งดงาม”

จากสถิติของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2549) พบว่าในช่วงเดือนมกราคม – สิงหาคม 2549 มีเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีจำนวน 28,888 ราย ส่วนหนึ่งมาจากปรัชญาในการลงโทษเยาวชนที่กระทำความผิด ทำให้เด็กที่กระทำความผิดไม่ร้ายแรงต้องเข้าสู่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งจากตัวเลขดังกล่าวเป็นสิ่งที่บ่งชี้ให้เห็นว่าภายใต้ข้อจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน อาจไม่สามารถให้การดูแล บำบัด แก้ไข เยาวชนที่กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ทั้งนี้ จากตัวเลขเยาวชนข้างต้นพบว่า เยาวชนที่ถูกจับกุม จำนวน 11,874 คน ได้กระทำความผิดด้วยข้อหาที่มีโทษจำคุกทางอาญาน้อยกว่า 5 ปี ซึ่งเป็นการกระทำผิดเล็กน้อยที่สมควรได้รับการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูด้วยวิธีการทางเลือกต่างๆ เพื่อให้เด็กรู้สำนึกผิด และรับผิดชอบในการกระทำผิดของตน เนื่องจากกระบวนการดำเนินคดีอาญากับเด็กที่ผ่านมาทำให้การใช้ชีวิตตามปกติ ของเด็กต้องชะงัก ขาดเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีเด็กที่ถูกควบคุมตัวไว้ อาจถูกคัดชื่อออกจากโรงเรียน และมีตราประทับประทับ รวมทั้งอาจเรียนรู้สิ่งเลวร้ายมาจากเพื่อนที่ถูกควบคุมตัวด้วยกัน ดังนั้นหากเยาวชนได้รับการบำบัดแก้ไขโดยวิธีทางเลือกอื่น ดังนั้น การนำวิธีการเชิงสมานฉันท์อันเป็นทางเลือกแทนการส่งตัวเข้าสู่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำหรับผู้กระทำความผิดบางรายที่

สมควรได้รับโอกาสแก้ไขปรับปรุงตนเองโดยกระบวนการชุมชนในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัว เพื่อให้เยาวชนผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย ครอบครัวและชุมชน ได้เข้ามาร่วมแก้ไขปัญห และร่วมพิจารณาความผิดของเยาวชนดังกล่าว ทำให้เยาวชนมีความเข้าใจในความทุกข์ ความเดือดร้อนของผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดของตน และรู้สึกเจ็บช้ำท้อแท้ไม่กล้ากลับไปกระทำผิดอีก สุดท้ายเยาวชนที่กระทำผิดอาจจะได้รับการอภัยสำหรับการกระทำผิดประเภทที่ไม่ร้ายแรงเพื่อจะได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ และกลับไปมีสัมพันธภาพที่ดีดังเดิม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีต่อการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อการปรับปรุงการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อให้เยาวชน ได้กลับคืนสู่สังคมและเติบโตเป็นพลเมืองที่สำคัญของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของเยาวชน ที่มีต่อการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชน ที่มีต่อการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนต่อการประชุมกลุ่มครอบครัว และสามารถนำความคิดเห็นดังกล่าว ไปแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของเยาวชนต่อการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน จะทำการศึกษาเฉพาะเยาวชนที่เข้ารับการประชุมกลุ่มครอบครัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน ในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2549

นิยามศัพท์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางเดียวกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดความหมายของคำบางคำในการวิจัยดังต่อไปนี้

“กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” หมายถึง ทางเลือกของกระบวนการยุติธรรมที่ต้องการหันเหผู้กระทำผิดเล็กน้อยออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยนำผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย ครอบครัวและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาร่วมกันเป็นการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติ ซึ่งรูปแบบที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนำมาใช้ได้แก่การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

“เยาวชน” หมายถึง เยาวชนที่กระทำผิดซึ่งมีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ แต่มิได้หมายถึงบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรสตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2534 และอยู่ในระหว่างการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร

“ความคิดเห็นของเยาวชนต่อการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน” หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนและแสดงออกทางความคิดเห็นโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ พื้นฐานทางครอบครัว ความเชื่อ ประสบการณ์ของแต่ละคนที่มีต่อการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งความคิดเห็นออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านวัตถุประสงค์/แนวคิด ด้านวิธีการ/รูปแบบและด้านผลการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

“ลักษณะความผิด” หมายถึง ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีโทษอัตราสูงไม่เกิน 5 ปี ซึ่งเยาวชนที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวกระทำผิด ในที่นี้แบ่งเป็น 6 ประเภท คือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับการพนัน ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และความผิดข้อหาบุกรุก

“สัมพันธภาพภายในครอบครัว” หมายถึง ความสัมพันธ์โดยทั่วไปภายในครอบครัว พิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา บุตร ในการทำกิจกรรมร่วมกัน ใช้เวลาอยู่ร่วมกันมีการ

ปรึกษาหารือโดยวัดจากคำถามในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของพฤติกรรมระหว่างบุคคลในครอบครัว การทำกิจกรรมร่วมกัน การให้เวลาต่อกัน การเอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน

“สถานพินิจ” หมายถึง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพ และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด

“สถานแรกรับ” หมายถึง สถานที่ควบคุมตัวเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด ภายหลังจากการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเป็นสถานที่ดูแลเยาวชนในระหว่างการสอบสวน และพิจารณาคดี